

Πέρα από την άγωνα αντιπαράθεση

Πεντακόσιοι, περίπου, άνθρωποι στριμωγμένοι σε ένα αμφιθέατρο μικρότερης χωρητικότητας για να παρακολουθήσουν μια συζήτηση για τη δημόσια διοίκηση και τη διοικητική μεταρρύθμιση, είναι μια εικόνα που δηλώνει αλλαγές. Τόσο στο σώμα της κοινωνίας όσο και της πολιτείας. Γιατί, όσοι συγκεντρώθηκαν προχθές βράδυ στο αμφιθέατρο του 9,84 για να ακούσουν έξι ειδικούς (τον Αντώνη Μανιτάκη, τον Γιώργο Καμίνη, τον Σταύρο Μπένο, τη γεν. γραμματέα Άννα Αναγνωστοπούλου και τους καθηγητές Γιάννη Βούλγαρη και Δημήτρη Σωτηρόπουλο) να μιλούν «πέρα από το μικρό ή μεγάλο κράτος», δεν ενδιαφερόντουσαν τόσο για τους αριθμούς, πόσο δηλαδή και πώς θα φύγουν από το Δημόσιο. Πλειοψηφούσε η μέση ηλικία, το προφίλ τους θα συμπυκνωνόταν στον χαρακτηρισμό «ενεργοί πολίτες». Δεν ήθελαν να μοιραστούν ό,τι ήδη είναι κοινός τόπος, πως, δηλαδή, ο δημόσιος τομέας είναι υπερδιογκωμένος, υπερτροφικός και ανορθολογικά οργανωμένος. Συμφωνούσαν μάλλον με τον Αντ. Μανιτάκη πως: «αν αρκεστούμε στην ποσοτική ή αριθμητική προσέγγιση όχι μόνο χάνουμε την ουσία του προβλήματος αλλά αδυνατούμε να το αντιμετωπίσουμε. Το καταγγέλλουμε, αλλά η συζήτηση μένει εκεί, στις θλιβερές διαπιστώσεις. Δεν παράγει ούτε υπονοεί καμία λύση, μένει στείρα και άγονη».

Η εκδήλωση (που διοργάνωσε το Κέντρο Πολιτικού Προβληματισμού «Μιχάλης Παπαγιαννάκης») πρόσφερε υλικό για πολλές επισημάνσεις. Μετατοπίσεις σκέψης και συμπεριφοράς που εγγράφονται τόσο στο κοινωνικό πεδίο όσο και στο πολιτικό προσωπικό (ένα μέρος του τουλάχιστον). Υπάρχουν πολίτες που αντιδρούν στον κραυγαλέο, προφανή και χιλοειπωμένο λόγο. Πολλοί, λίγοι, δεν έχει σημασία· υπάρχουν και συνθέτουν πλέον ένα σώμα ορατό με διευρυμένη ιδεολογική τοποθέτηση. Δεν ανήκουν υποχρεωτικά στο άλφα ή βήτα κόμμα. Θέλουν να πληροφορηθούν, να κατανοήσουν, να αντιδικήσουν, ναι, αλλά όχι με την ευκολία καφενειακών αντιπαράθεσεων. Προσπαθούν να παραμείνουν ψύχραιμοι και σκεπτόμενοι. Γνωρίζουν ότι σχηματικές αντιλήψεις μπορεί να οδηγήσουν σε ανεδαφικές λύσεις. Αντίθετα: μια σύνθετη προσέγγιση μπορεί να έχει μια ευτυχή κατάληξη.

Από την άλλη, μια νέα (όχι υποχρεωτικά ηλικιακά) πολιτική τάξη διαμορφώνεται από τις ίδιες τις συνθήκες και τα προβλήματα που έχει να αντιμετωπίσει. Δεν αποπροσανατολίζει με μαξιμαλιστικές προβλέψεις, προχωράει προσεκτικά. Μπορεί να λέει «ας κάνουμε έστω κι αυτά κι εγώ θα είμαι ευχαριστημένος».

Δεν πρόκειται για ρεύμα, ούτε για τάση. Ενδεχομένως να μην προσμετράται στην εκλογική πελατεία, να μην αθροίζει αξιοσημείωτα ποσοστά. Και οι μεν (πολίτες) και οι δε (πολιτικοί) προσπαθούν να μην παραμορφώνουν τα γεγονότα, να μην παραπλανώνται ή παραπλανούν, να μην αυταπατώνται ή συγκαλύπτουν.

Οι κρίσεις δεν συνεπάγονται μόνο καταστροφές: αποτελούν και ευκαιρίες για αλλαγές, για αναθεωρήσεις. Κοινωνία και πολιτική συνδιαμορφώνονται μέσα στις νέες συνθήκες. Οι αντιστάσεις είναι απαραίτητες, ένας πολυμέτρητος αγώνας. Απέναντι στη διαφθορά, στη φουλόπτα. Αλλά και απέναντι στον λαϊκισμό ο οποίος εξακολουθεί να είναι κυρίαρχος και στη δημαγωγία που στηρίζεται στον φόβο αδρανοποιώντας την ψύχραιμη αποτίμηση και αξιολόγηση.